

Kakšna je prvenstvena naloga pripadnika narodne manjšine

Na »Našem prazniku«, ki ga je v Kolu-
drovici priredila zgoniška sekcija SSK, je
govoril tudi deželni predsednik SSK dr.
Rafko Dolhar. Zaradi važnosti njegovih iz-
javanj objavljamo govor v celoti.

(Ured.)

»Prepričan sem, da se na "Našem praz-
niku", v prijetni slovenski družbi, lahko
dobro počutimo vsi, ne glede na svetovno-
nazorsko gledanje in strankarsko pripad-
nost. Prepričan sem, da si vsi želimo in se
borimo za isto stvar, namreč za boljše pri-
hodnost naših otrok, za dobrobit in napre-
dek naše slovenske narodne skupnosti v
Italiji. Za doseg istega cilja si seveda iz-
biramo različne poti.

Tudi v naši stranki, Slovenski skupno-
sti, delujemo ljudje različnih svetovnona-
zorskih gledanj, ki bi lahko našli svoje me-
sto v različnih italijanskih vsedravnih
strankah. Delamo pa v slovenski stranki,
ker nas združuje lestvica vrednot, na ka-
teri postavljamo našo slovensko narodno
pripadnost na prvo mesto in šele nato pri-
dejo na vrsto ideološki pogledi na svet, ki
nas obdaja. Osebnostno sem prepričan, da je
tako prav in 30-letno politično delo me vsak
dan bolj utrjuje v prepričanju, da ima pri-
padnik narodne manjšine prvenstveno na-
logo, da se bori za pravice in uveljavitev
svoje narodnosti, šele potem pride vse
drugo. Tudi v naši stranki, Slovenski skup-
nosti, prihaja, kot je razumljivo, do raz-
ličnih pogledov na politično dogajanje in
torej na odločitve stranke. To je nekaj po-
sem normalnega. To ne sme nikogar za-
prepaščati.

Tako se je na primer zgodilo, da je sko-
raj polovica vodstva naše stranke naspro-
tovala sodelovanju z Listo za Trst v kra-
jevskih upravah. Večina vodstva stranke je
bila drugačnega mnenja, zato smo se skle-
pu demokratično pokorili. To je pač demo-
kratična strankarska dialektika. Ista strank-
arska demokratična dialektika pa daje
vsaki komponenti stranke pravico, da iz-
priča svoje drugačno mnenje in gledanje
na politično stvarnost in na strankine od-
ločitve. Zato je treba odpraviti lažni unita-
rizem. Razvejanost pogledov v stranki ne
bo škodovalo, temveč bo ugledu stranke
samo koristilo. V stranki, kjer imajo vsi
natančno enaka gledanja na stvarnost, ni
prostora za drugače misleče, to pa oži njen

dalje na 2. strani ■

Nemško vprašanje spet v središču mednarodne politične pozornosti

POPUŠČANJE, KI SOVJETOM NE GRE

Odkar je Zvezna republika Nemčija la-
ni v okviru Atlantskega zavezništva prista-
la, da namesti na svojem ozemlju jedrske
rakete »Pershing 2«, jo je sovjetski tisk že
večkrat obtožil militarizma in revanšizma,
se pravi domnevne namere, da obnovi po-
vojno nemško velesilo in zavzame v vojni
izgubljena ozemlja. Toda v zadnjih tednih
so se te in podobne obtožbe še zaostri-
le, istočasno pa so dobile tudi nov prizvok.

Prav v času, ko so se odnosi med Vzhod-
om in Zahodom znatno poslabšali — in
ravno prekinitvev ženevskih pogajanj o ev-

čija nekoliko odprla svoje meje. Poleg te-
ga bi se moral od 26. do 29. septembra le-
tos muditi na obisku v ZRN vzhodnonem-
ški partijski in državni voditelj Erich Ho-
necker, kar bi predstavljalo novost.

Vse to pa Kremlju očitno ni pogodu.
Glasilo sovjetskih komunistov »Pravda« je
v zadnjih petnajstih dneh dvakrat ostro
napadla ZRN, češ da preko gospodarske
pomoči skuša zrahljati temelje socializma
v NDR in da nasploh s svojo revanšistično
politiko ogroža mir v Evropi.

Toda sovjetske kritike so istočasno le-
tele na politični vrh Vzhodne Nemčije, ki je
doslej veljala za najzanesljivejšo sovjetsko
zaveznico. Tega Sovjeti v svojih napadih
niso niti prikrivali in so Honeckerja spom-
nili na njegovo nekdanjo izjavo, češ da »so-
cialistična NDR in kapitalistična ZRN ne
gresta skupaj, prav tako kot ne gresta sku-
paj ogenj in led«.

Vzhodnonemški voditelji pa zaenkrat
niso preklicali svoje »Westpolitik«. Njiho-
vog lasilo »Neues Deutschland« je sicer ob-
javilo sovjetske kritike, a si jih je dovolilo
posredno tudi po svoje komentirati. Zani-
miv je nadalje podatek, da se v sovjetsko
časopisno kampanjo niso poslušno vključi-
le vse države vzhodnega tabora. Med ne-
poslušnimi izstopajo madžarski časopisi, ki
so nekajkrat celo pohvalili »dinamizem«
vzhodnonemške politike.

Zaradi poletnih počitnic bo prihod-
nja številka Novega lista izšla v če-
trtek, 6. septembra 1984.

UPRAVA

roraketah je eden izmed znakov, ki to do-
kazuje — sta namreč Vzhodna in Zahodna
Nemčija pletli svojo politiko medsebojne-
ga popuščanja napetosti, ki je prav v zad-
njih tednih obrodila že nekaj otipljivih sad-
ov in ki bi jih morala v kratkem nekaj še
obroditi, če seveda ne bo prišlo do blokove-
ske politične pozabe. Zvezna republika
Nemčija je odobrila 950 milijonov mark
(približno 570 milijard lir) posojila Nemški
demokratični republiki, v zameno (čeprav
formalno samostojno) pa je Vzhodna Nem-

OLIMPIADA BREZ JAVNEGA DENARJA

Le še nekaj dni manjka do konca 23.
olimpijskih iger v Los Angelesu. Igre po-
tekajo, kot je bilo predvidevati in kot je
tudi razumljivo, v znamenju odločne pre-
moči atletov in atletinj iz Združenih držav
Amerike. To je v prvi vrsti posledica dej-
stva, da v Los Angelesu ni atletov in atle-
tinj iz dveh »športnih velesil«, kot sta Sov-
jetska zveza in Vzhodna Nemčija, da ne
omenjamo ostalih držav iz sovjetskega ta-
bora.

V italijanskih — in ne samo italijan-
skih — krogih je vzbudilo in še vzbuja po-
zornost dejstvo, da javna uprava, se pravi
davkoplačevalci, za te igre ni potrošila ni-

ti lire, ker je vse stroške prevzela nase
zasebna organizacija. To je za tukajšnje
pojme nekaj povsem nerazumljivega, med-
tem ko se zdi, da je za Amerikance nekaj
naravnega. Zasebna organizacija je torej
sposobna kriti vse izdatke, ki so za takšno
prireditvev ogromni, in bo vrh vsega še ne-
kaj »zaslužila«. V tehničnem pogledu ni
doslej slišati pritožb glede organizacije i-
ger, medtem ko letijo precejšnje kritike na
račun ameriške televizijske družbe, ki si je
proti plačilu visoke vsote dolarjev zagoto-
vila monopol nad igrami. Televizijska druž-
ba — pravijo kritiki — posveča preveč po-

nadaljevanje na 3. strani ■

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 12. avgusta, ob: 8.00 Radijski dnevnik; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 10.30 Mladinski oder: »Kukavičji Mihec« (Pavle Zidar - Marjana Prepeluh), RO; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 »Toč ali kabaret za pasje dni«; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Kulturna srečanja; 15.00 Na počitnicah; 16.00 Turizem; 17.15 Klasični album; 17.20 Igrali so jih v Narodnem domu; Fran Saleški Finžgar: »Divji lovec«; 18.30 Olimpijske igre 1984 - Neposredni prenos iz Los Angelesa - Poroča Saša Rudolf; 19.00 Radijski dnevnik.

■ PONEDELJEK, 13. avgusta, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.20 Trim za vsakogar; 9.00 Otroški kotichek; 9.40 Film; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Koncert Simfonikov RTV Ljubljana; 11.35 Zapiski na robu; 12.00 Roman v nadaljevanjih: (umetniško branje): Pier Paolo Pasolini: »Sanja«; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Zbor »Eskifaia« iz Hondarribie, ki ga vodi Xavier Sagrado; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Sprehodi po tržaških predmestjih: »Ferlugi in 3 društva z imenom Višava«; 17.00 Kratka poročila; 17.10 Klasični album; 18.00 Monografija; 19.00 Radijski dnevnik.

■ TOREK, 14. avgusta, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.20 Turizem; 8.45 Konjiček za vsakogar; 9.10 Zdravniški nasveti; 9.40 Niti življenja; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.30 Zapiski na robu; 12.00 Roman v nadaljevanjih (umetniško branje): Pier Paolo Pasolini: »Sanja«; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Sprehodi po tržaških predmestjih: »Frlugi in 2. društvo z imenom Višava«; 15.00 Mladi mladim; 16.00 Naši posnetki v živo; 17.00 Kratka poročila; 17.10 Klasični album; 18.00 Stelio Mattioni: »Otok«, izvirna radijska igra; 19.00 Radijski dnevnik.

■ SREDA, 15. avgusta, ob: 8.00 Radijski dnevnik; 8.20 Trim za vsakogar; 8.40 Domače živali; 8.50 Iz našega vsakdana; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 9.50 Pesniki; 10.00 Mladinski oder: »Na strmi poti«, radijska igra; 10.30 Koncert RAI iz Milana; 11.30 Zapiski na robu; 12.00 Roman v nadaljevanjih (umetniško branje): Pier Paolo Pasolini: »Sanja«; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Tržaški oktet (umetniški vodja Janko Ban); 14.10 Sprehodi po tržaških predmestjih: »Povojni Ferlugi«; 16.00 Folklor narodov Jugoslavije; 17.10 Klasični album; 18.00 »Dober večer my Lady - bye bye moj ljubi fant!«; 19.00 Radijski dnevnik.

■ ČETRTEK, 16. avgusta, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.20 Turizem; 8.45 Konjiček za vsakogar; 9.10 Zdravniški nasveti; 9.40 Črtica; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Koncert RAI iz Milana; 11.30 Zapiski na robu; 12.00 Roman v nadaljevanjih (umetniško branje): Pier Paolo Pasolini: »Sanja«; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Sprehodi po tržaških predmestjih: »V nekdanje Sovraniše«; 16.00 Festival slovenske poezije v Trstu v letih 1963/64; 17.00 Kratka poročila; 17.10 Klasični album; 19.00 Radijski dnevnik.

■ PETEK, 17. avgusta, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.20 Trim za vsakogar; 8.45 Domače živali; 9.10 Po poteh Ludwiga II.; 9.40 Slovenska poezija skozi stoletja; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Koncert Glasbene matice v Kulturnem domu v Trstu; 11.30 Zapiski na robu; 12.00 Roman v nadaljevanjih (umetniško branje): Pier Paolo Pasolini: »Sanja«; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Mladinski zbor iz Maribora; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Sprehodi po tržaških predmestjih: »V Podlonjer«; 17.00 Kratka poročila; 17.10 Klasični album: nabožna glasba; 18.00 Kulturni dogodki; 19.00 Radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 18. avgusta, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 9.00 Otroški kotichek; 9.40 Na ekranu; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.30 Ivan Trinko ob 120-letnici rojstva; 12.15 Na počitnicah; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Grmade po gorah gore; 15.00 Diskorama; 16.00 Po svetu sem in tja; 17.00 Kratka poročila; 17.10 Klasični album; 18.00 »Toč ali kabaret za pasje dni«; 19.00 Radijski dnevnik.

Kakšna je prvenstvena naloga...

■ nadaljevanje s 1. strani

življenjski prostor. Mi smo prepričani, da je v naši stranki dovolj prostora in dela za vse Slovence, ne glede na njihovo svetovno nazorsko prepričanje. Le po tej poti se bo v stranki Slovenske skupnosti prepoznalo več Slovencev in več sodelavcev ter končno več volivcev, ki dajejo slovenski stranki politično moč in veljavo.

Po drugi strani se zavedamo, da naša prizadevanja pogosto ne dosežejo dovolj uspeha in odmevnosti med našo javnostjo predvsem zato, ker nam nepopolna strankina struktura onemogoča tudi stik s soimisljeniki in volivci. Mnenja sem zato, da bo treba v prihodnosti pogosteje prisluhniti mnenju širokega kroga slovenskih ljudi, zato da jim bodo naše odločitve bolj ustrezale, saj končno delamo le zato, da bi koristili naši slovenski narodni skupnosti.

Mogočna enotna slovenska manifestacija za dosego celovite zaščite je na Travniku v Gorici dokazala, da Slovenci znamo enotno nastopati ne glede na svetovnonazorsko prepričanje vsaj tedaj, kadar gre za

dosego naših pravic. Osebnostno verjamem v potrebo po globalnem zaščitnem zakonu, ker verjamem tudi v pomembnost naših narodnih simbolov. Tako je Slovenska skupnost tudi edina stranka, ki se poslužuje slovenske trobojnice in ki svoje manifestacije označuje z belo-plavo-rdečimi zastavami, kot se sami lahko prepričate tudi na tem mestu in pri vseh javnih manifestacijah Slovenske skupnosti.

Pa vendar sem osebno prepričan, da je osnova naše zaščite v nas samih, da nam je nihče ne bo poklonil na srebrnem krožniku. Zato mi verjamemo v slovensko besedo. Zato mi verjamemo v slovensko zastavo. Zato mi verjamemo v slovensko šolo, ki lahko edina omogoči našim otrokom pravo slovensko izobrazbo. Kajti če ne bomo gojili slovenske besede v naših družinah, v naših društvih in seveda v naših strankah, tedaj bo globalna zaščita, ko bo prišla, prazna vreča suhoparnih zakonskih določil. Sami moramo najprej skrbeti za to, da bo naša beseda, živela v naši družbi od Trbiža do Miljskih hribov.◀

Zaščita »manjših« jezikovnih skupnosti

Ožji odbor poslanske komisije za ustavne zadeve je pred dnevi odobril zakonski predlog za zaščito tako imenovanih »manjših jezikovnih skupin« v državi. Gre za zakonski predlog, ki se ne tiče slovenske narodne manjšine v Italiji, temveč drugih manjših jezikovnih skupnosti, kot so na primer Furlani, Sardinci in drugi. Poročevalec zakonskega predloga je bil socialistični poslanec iz Vidma Loris Fortuna, ki je dejal, da bo ta okvirni zakon uvrstil Italijo na prva mesta v Evropi, kar zadeva zelo koščljivo vprašanje človekovih in manjšinskih pravic.

Furlanski komunistični poslanec Baracetti pa je opozoril, da vsebina zakonskega predloga upošteva nasvete in stališča raznih političnih in kulturnih organizacij. Baracetti je hkrati izrazil željo, da bi senatna zbornica čimprej odobrila tudi zakon o globalni zaščiti slovenske narodne manjšine v Furlaniji-Juljski krajini. Parlament in italijanski demokratični sistem bosta na ta način, je naglasil Baracetti, po 40-tih letih končno izvedla šesti člen republiške ustave, ki predvideva posebne norme za zaščito jezikovnih manjšin. S tem ne bomo

samo zagotovili ustavnih pravic, ki smo jih do zdaj znikali dvema in pol milijonoma italijanskim državljanom, je zaključil poslanec Baracetti, temveč bomo tudi ohranili in ovrednotili človeške in kulturne vrednote, ki predstavljajo bogastvo za celotno italijansko ljudstvo in za demokracijo.

—o—

LABURIST PERES MANDATAR ZA SESTAVO VLADE V IZRAELU

Predsednik izraelske republike Herzog je poveril voditelju laburistične stranke Peresu nalogo, naj sestavi novo vlado, ki naj po možnosti bo vlada narodne enotnosti. Dosedanji izraelski ministrski predsednik Shamir je v nekem intervjuju izjavil, kako se še ni odpovedal misli, da bi sam vodil novo vlado, čeprav je predsednik republike poveril tako nalogo voditelju laburistične stranke.

Eden izmed glasnikov desničarske koalicije Likud, ki jo vodi ministrski predsednik Shamir, je izjavil, da bo ta koalicija težko pristala na imenovanje Peresa za ministrskega predsednika.

Senat potrdil novi konkordat

Senat je z veliko večino glasov potrdil novi konkordat med državo in katoliško Cerkvijo. Za ratifikacijo je glasovala tudi komunistična opozicija. Predsednik vlade Craxi je ob tej priložnosti poudaril, da se z novim konkordatom odpravljajo predpisi, ki so nastali leta 1929 in ki so se že preživeli.

Z novim konkordatom katoliška vera ni več državna vera, kar je mnoge upravičeno motilo in kar ni bilo v skladu s črko in duhom republiške ustave in vatikanskega koncila. Z novim konkordatom, je še nagla-

sil Craxi, se bodo opravile še odprte rane, se bo zajamčil pluralizem idej in svetovnih naziranj, kar je bistveno za demokratično življenje. S konkordatom se utrjuje moderen sistem, ki ima svojo temeljno obliko v pravici do svobode. Ta svoboda dovoljuje Cerkvi, ki je z bitko za človekove pravice segla na zelo pomembno področje, da popolnoma avtonomno opravlja svoje visoko poslanstvo na svetu. Gre za svobodo, ki bo italijanskim državljanom dovoljevala, da bodo brez vmešavanja delali svoje izbire na verskem področju, je naglasil Craxi.

Kako si vlada zamišlja reformo pokojnin

Prejšnji teden je vlada odobrila zakonski osnutek za reformo pokojnin. Ta važna problematika, na katero zainteresirani delavci čakajo že 10 let, je bila že trikrat odložena.

Vlada je pooblastila ministra za delo De Michelisa, naj se čimprej posvetuje o zakonskem osnutku s sindikati, in nato ga bodo ministri dokončno odobrili. Izročili ga bodo zatem parlamentu, ki bo imel končno besedo. Seveda bo do tega prišlo šele po poletnih počitnicah.

OLIMPIADA, KI POTEKA BREZ DENARJA

■ nadaljevanje s 1. strani

zornosti ameriškim atletom in zanemarja ostale. Nekaj resnice gotovo je v tej kritiki, čeprav je treba po drugi strani upoštevati odločno premoč ZDA na teh igrah in že prirojeni ameriški lov na denar (odlična priložnost za lepe zaslužke z reklamo po televizijskih ekranih).

Ne glede na te očitke bodo te olimpijske igre vendarle ostale v spominu tudi zaradi zasebnega značaja njihove organizacije, oziroma zaradi odsotnosti javne uprave pri kritju izdatkov. Ne moremo sicer trditi, da se ta »recept« lahko »izvozi« v druge države, saj si dejansko ni mogoče kaj takega predstavljati n.pr. v Italiji, vendar kljub vsemu drži, da je Los Angeles vnesel precejšen dvom v veljavnost nekaterih konceptov, to je zamajal veljavnost prepričanja, da je za nekatere dejavnosti poseg javne uprave nujen.

To ne drži popolnoma; vsaj tako lahko sklepamo iz poteka 23. olimpijskih iger v Los Angelesu.

Katere so glavne točke zakonskega osnutka za reformo pokojnin? Do leta 2003 bodo povišali starost za upokojitev na 65 let. Hitrejša upokojitev bo veljala za osebe, ki so si jo že pridobile, oziroma za posebne kategorije s težkimi delovnimi razmerami.

Pokojnine naj bi postopno postale enake za vse kategorije povprečju zadnjih 10 let službe. Združitve pokojnin in plač naj bi bila dovoljena v mejah minimov. Dopolnilne pokojnine naj bi bile dosežene s prostovoljnimi prispevki pri javnih ustanovah.

Tretja važna točka je ta, naj bi bil maksimalni pokojninski prispevek enoten za javne in privatne delavce. Ustanove, ki ne spadajo pod INPS, naj bi plačevale solidarnostne prispevke, in sicer 2% obveznosti do teh ustanov.

Splošni režim zavarovanja bo razširjen na vse odvisne delavce, tako javne kot privatne. Po pravilih raznih dosedanjih ustanov bo računana zavarovalna starost do 1. januarja 1985.

Reforma je seveda predvidena tudi za pokojnine avtonomnih delavcev, kot so obrtniki, neposredni obdelovalci zemlje, trgovci in svobodni poklici. Za prispevke bodo osnova obdavčljivi ali konvencionalni dohodki.

Obsežna preosnova je predvidena za Zavod za socialno skrbstvo INPS. INPS naj bi postal velika servisna centrala, ki bi zajamčila vso pokojninsko in zavarovalno skrbstvo. Izločene pa bi bile javne podpore.

Omenjeni zakonski osnutek za reformo pokojnin ima tako za cilj predvsem bolj enotne predpise socialnega skrbstva za javne in privatne odvisne delavce ter za avtonomne delavce, upoštevajoč pa različne

delovne razmere in potrebo po jasnejši upravi zavoda INPS.

Nadaljuje se tako težavna in dolga pot reforme, ki se je dejansko že začela z nekaterimi važnimi novostmi, ki se tičejo invalidnostnih pokojnin ter integracij minimalnih pokojnin.

In za zaključek je treba omeniti še temeljno šibkost vseh reform, to je pomanjkanje denarja za njihovo učinkovito financiranje. Vendar kljub vsemu to še ni zadostno opravičilo, da ni treba dati pravnje pokojnine delavcem, ki so vse življenje gurali ne samo zase, marveč za celotno človeško družbo.

E. V.

Kako koristno in prijetno preživimo počitnice doma

Ne vemo, če ste kdaj pomislili, da se človek lahko tudi doma zabava in preživi sproščujoče in bogate počitnice. Pravzaprav, če pomislimo na pripeko, nepregledne vrste vozil, gnečo na plažah, živce, napor, neprespanost zaradi vročine ali nočnega hrupa z ulic v počitniških središčih, potem je preživljanje počitnic doma lahko tudi idealna rešitev. Za uspeh je mogoče primerno, če se tudi za take počitnice odločamo zavestno in jih pripravimo. Seveda je veliko odvisno tudi od tega, če nimamo večjih družinskih obveznosti, ki bi nas vezale na skupne želje in potrebe. Vsekakor prvo pravilo za dober uspeh vsakršnih počitnic je nedvomno v tem, da stopimo iz že ustaljenih delovnih in življenjskih navad oz. razvad. To naj bo naše izhodišče.

Če se odločimo za počitnice doma bo zato najprej primerno da spremenimo naš dnevni red. Navadno, med letom, hodimo spat ob nemogočih urah. Zato se odločimo, da bomo prej legli k počitku in temu primerno tudi bolj zgodaj vstali. Te jutranje ure pa bi lahko izkoristili za sprehode, ki naj bodo živahni, primerno dolgi in z razgibano potjo, poleg tega tudi zanimivi. Lahko si postavimo za cilj bližnje kraje naše okolice, ki imajo svoj zgodovinski, zemljepisni ali naravni čar. Lahko pa tudi jutranje ure uporabimo za telovadbo ali razgibanje. Tudi v tem ne smemo pretiravati. Izberimo si nekaj preprostih vaj in jih temeljito vadimo, pri tem pa moramo tudi paziti na pravilno, globoko in umirjeno dihanje. To namreč pomaga, da se sprostimo in zberemo.

Ne samo telo, tudi duh večkrat potrebuje nekoliko drugačne »telovadbe«, kot je vajen sicer. Ste se kdaj preizkusili v premišljevanju? Ne ustrašite se. To ni nič posebnega. Primerno udobno sedite, nekajkrat globoko vdihnite, se zberite in potem preberite ali poslušajte snov premišljevanja. To je lahko glasba, recimo Bachova Toccata, zbrano jo poslušajte in skušajte ujeti, kaj je skladatelj ob njej čutil, oziroma kaj je v njej izrazil. Mogoče bo razmišljanje bolj predmetno ob branju tega ali drugega pesnika ali pisatelja, svetega pisma, ali filozofa, matematičnega problema, pri katerem skušamo ujeti globlji pomen števil, zbudovinskega dogodka ali tudi časopisne novice. Naučimo se izoblikovati in izraziti osebna in samostojna mnenja o teh stvareh. Kot pravijo

M. T.

dalje na 5. strani □

Narkopolitika ali narkoekonomija?

Te dni je na zahodu odjeknila vest, da je Bolgarija s svojimi državnimi organi tesno povezana z mednarodno trgovino mamil in orožja. Vest je imela toliko večji odmev, ker ni prišla na dan po časopisih in po drugih informacijskih virih, ampak gre za uradno izjavo organizacije DEA, Drug Enforcement Administration, ki spada k ministrstvu za pravosodje Združenih držav Amerike.

Že več let in še posebej po atentatu na papeža Janeza Pavla II., kažejo sledovi mednarodnega terorizma in trgovine z mamil in orožjem prav v Bolgarijo. Zdaj, tako trdijo DEA in CIA, naj bi bili zbrani tudi dokazi o neposredni sodelovanju bolgarske vlade pri tem kriminalnem ravnanju. Ves ilegalni promet pa naj bi šel skozi roke bolgarske državne uvozne in izvozne firme Kintax. Ta naj bi kupovala v evropskih državah orožje, ki ga preprodaja raznim gibanjem za osvoboditev, a tudi teroristom. Plačujejo ga z mamil. Bolgarija jih s pomočjo svojih mednarodnih tovarnjakov TIR, pretihotapi na zahod. Iz zahodnih držav pa mafijske organizacije po-

skrbijo, da mamila pridejo na ameriški trg, kjer se je uporaba teh sredstev tako povečala, da je postala prava družbena kuga, ki je vlada ne zna ali more uspešno uničiti.

Jasno je, da se ob tej vesti postavljajo vprašanja, zakaj lahko država podpira podobno kriminalno trgovino. Ameriški politiki in javno mnenje sploh, so mnenja, da ne gre samo za to, da Bolgarija zaokroža svoje dohodke s trgovino mamil in orožja, za pomoč revolucionarnim organizacijam in narodnoosvobodilnim borbam, ampak predvsem za neki globlji in perfidnejši namen, za to, da se ameriška, oziroma zahodna kapitalistična družba izpridi ob uživanju mamil. Politične, oz. ideološke posledice so lahko predvidljive. Mogoče gre za fantapolitiko, toda stvar daje misliti, če so trditve resnične, kako si nekatere sile upajo posluževati še tako nemoralnih in skrajno makiavelističnih sredstev, samo da širijo in večajo svojo strast po oblasti in prevladovanju. Ideologija, ki je pripravljena posluževati se takih sredstev pa ne more prinesiti sreče človeštvu.

»Naš praznik« v Koludrovici

Slovenska skupnost je od sobote, 4., do ponedeljka, 6. t.m., priredila pod stoletnimi hrasti v Koludrovici izredno uspeli trodnevni »Naš praznik«, ki je privabil tudi veliko ljudi. Zlasti veliko jih je bilo v nedeljo. Zvečer je nastopil Tržaški narodni ansambel, na sporedu pa je bil tudi govor deželnega predsednika Slovenske skupnosti dr. Rafka Dolharja, čigar izvajanja objavljamo na drugem mestu.

Pred njim je nastopil tajnik sekcije Jožko Gruden, ki se je v svojem govoru dotaknil izredno važnih urbanističnih vprašanj, ta pa ne zadevajo samo zgoniške občine, ampak so važne za ves naš življenjski prostor. Med drugim je opozoril na nov deželni regulacijski načrt, še posebej negativno je ocenil ustanovitev naravnih parkov. Med drugim je dejal: »Za našo občino je deželna uprava predvidela, da zaobjamejo ti zeleni rezervati celotno gornje področje, ki se vleče od državne meje, do železniške proge. Naša stranka, Slovenska skupnost, je vedno in bo tudi v bodoče, odločno in povsod zagovarjala stališče, da se

take služnosti, od Belcijevih rezervatov do deželnih zelenih parkov, ukinejo, ker so nepotrebni ali bolje rečeno škodljivi.« Zavzel se je zato, da se zgoniška občinska uprava odločno izjavi za skrčenje razsežnosti parkov, seveda po predhodnem posvetovanju z domačim krajevnim prebivalstvom. Drugi pereči problem, ki se ga je dotaknil Jožko Gruden, je vprašanje raznih infrastruktur, ki bi bile zgrajene na občinskem ozemlju. Pri tem je ugotavljal, da: »nam ne more biti vseeno, če katera sosednja občina in razne druge ustanove planirajo infrastrukture na našem ozemlju, ne da bi se predhodno posvetovale z našo občinsko upravo. V mislih imam stotisoče

kvadratnih metrov, predvidenih za gradnjo ali razširitev prošeške železniške postaje, skladišča zadrug, vinkulacijo obširnih zemljišč za namišljene potrebe geofizičnega zavoda, gradnjo kolesarske steze, in kot najaktualnejšo naj omenimo gradnjo novega nogometnega stadiona.« »Načelno lahko razumemo«, je nadaljeval Gruden, »potrebe širše skupnosti, vendar ne smejo za gradnjo takih objektov biti vedno prizadeti interesi naših ljudi, ki so že v preteklosti vedno nesorazmerno prispevali velik delež za gradnjo ne vedno neobhodno potrebnih infrastruktur za javne koristi.« Do teh problemov pa je, po mnenju Slovenske skupnosti, nujno, da zavzamejo »naši krajevni upravitelji jasno in neodvornostno stališče«.

Tako v soboto kot v nedeljo je za ples igral ansambel Furlan. V ponedeljek pa je s svojim sporedom začel ansambel Taims.

Slovenska skupnost ob 40-letnici požiga štirih vasi v nabrežinski občini

V petek, 16. avgusta, bo potekalo 40 let, odkar so nacisti požgali štiri vasi devinsko-nabrežinske občine: Mavhinje, Cerovlje, Vižovlje in Medjo vas. Do tega požiga je prišlo iz maščevanja, ker so partizani razstrelili železniški viadukt pri Moščenicah in tako za nekaj dni onеспособili ves železniški promet na progi med Trstom proti notranjosti Italije.

Cena, ki so jo plačali občani, je bila izredno visoka, ne samo požig štirih vasi, večina mož je bila deportirana, v raznih bojih pa je padlo več kot sto partizanov.

Na to važno obletnico se v teh dneh spominjajo v vsej devinsko-nabrežinski občini. Poročevalec Slovenske skupnosti — sekcije Devin-Nabrežina — je dogodku posvetil uvodnik. Občani so — pravi — vsakakor zaslužili priznanje, ne samo kolajno,

za katero se občinska uprava zaman prizadeva že 15 let, ko je bila naslovljena prošnja na obrambno ministrstvo. Priznanje, ki bi si ga prebivalstvo predvsem zaželelo, je po mnenju lista predvsem to, »da se polnopravno spoštujejo njihove narodne pravice, da se njihova zemlja ohrani in ovrednoti, da se našim vasem vrne njihov prvotni slovenski videz. V trenutku, ko se klanjamo žrtvam nacifašističnega terorja, se tudi ponovno obvezujemo, da se bomo tudi v bodoče borili za te ideale.«

V spomin na tisti tragični 16. avgust 1944 pa bo na dvorišču gostilne Urdih v Mavhinjah »Slovenski tabor«, na katerem bodo počastili žrtve, a predvsem utrdili zavest in voljo po nadaljnjih prizadevanjih za doseg narodnih pravic. Prireditve bo v nedeljo, 19. t.m., ob 18.30.

—o—

»TABOR 84« NA OPČINAH

V torek, 7. t.m., se je začel niz kulturnih prireditev, ki jih prireja Slovensko kulturno društvo Tabor z Opčin. Prireditve se odvijajo pod geslom »Tabor 84«. Prvi dan so v Prosvetnem domu na Opčinah odprli razstavo Osmege Bienala umetnikov amaterjev. Uvodno besedo je imel dr. Peter Krečič, kustos arhitekturnega muzeja v Ljubljani. Letos je predstavilo svoja dela 16 avtorjev. Od skupnih 56 del jih je žirija izbrala 32 za razstavo. Člani žirije Peter Krečič, Magda Tavčar in Franko Vecchiet so ob odprtju razstave pojasnili kriterije, ki so jih vodili pri izbiri in se zaustavili pri problematiki, ki je povezana z ocenjevanjem del umetnikov amaterjev. Bienale umetnikov amaterjev bo na ogled do 15. avgusta.

Po odprtju razstave je predvajal svoje filme Sergij Verč. Prihodnja prireditve bo v soboto, ko bo prikazal »Besedo 84« Drago Gorup v okviru Malega tabora starih.

ANDREJ KOŠIČ RAZSTAVLJA V TRSTU

V občinski galeriji v Trstu (Trg Unità) bo do 18. avgusta na ogled razstava slikarja Andreja Košiča. Odprtje razstave je bilo v nedeljo, 11. t.m.

MILJSKA KPI PROTI CENTRALI

Tajništvo komunistične stranke v Miljah je objavilo izjavo, v kateri graja stranke večine v občinskem svetu v Trstu, ker so se izrekle za premogovno elektrarno pri Orehu. Tajništvo se vprašuje, če bodo omenjene stranke zavzele enako stališče tudi v miljskem občinskem svetu.

Omenjene stranke — dodaja komunistično tajništvo — so se tudi izrekle proti ljudskemu referendumu o premogovni centrali in premogovnem terminalu, ki bosta močno okužila področje ter škodovala domačemu prebivalstvu in turizmu.

Glede novega župana v Nabrežini

Slovenska skupnost odgovarja na poročilo KPI

Devinsko-nabrežinska sekcija Slovenske skupnosti je vzela na znanje novi predlog Komunistične partije v zvezi z imenom bodočega župana v domači občini. O tem predlogu bo v prihodnjih dneh razpravljalo sekcijsko vodstvo in izdelalo stališče, ki ga bodo predstavniki Slovenske skupnosti iznesli na prihodnjem sestanku predstavnikov treh strank koalicije, ki bo 22. septembra. Vendar pa že zdaj sekcija Slovenske skupnosti ugotavlja, da je neresnično tolmačenje Komunistične partije, ki v svojem poročilu trdi, da »Socialistična stranka in Slovenska skupnost ... priznavata komunistom župansko mesto«. Kar zadeva Slovensko skupnost, je ta trditev netočna, kajti stališče stranke je bilo vedno, in je še zdaj, prav nasprotno: Slovenska skupnost vnaprej ne priznava nikomur, in torej tudi Komunistični partiji ne, županskega mesta. Kot so se predstavniki treh strank leta 1981 dogovorili o izvolitvi župana Al-

bina Škerka, tako se morajo sedaj dogovoriti o imenu novega župana. V tej fazi pogovorov se je Slovenska skupnost odpovedala svoji kandidaturi z namenom, da olajša doseg sporazuma, to pa seveda ne pomeni nikakršnega avtomatičnega priznanja županskega mesta Komunistični partiji. V upanju, da bo krajevna sekcija Komunistične partije preverila to tolmačenje in torej opustila neresnične trditve o zadržanju Slovenske skupnosti, ponavlja sekcija Slovenske skupnosti mnenje, da je treba čimprej najti rešitev za izhod iz sedanjega stanja in nadaljevati z izvajanjem skupnega programa do izteka spomladi prihodnjega leta.

Komunisti v nabrežinski občini so prejšnji teden sklenili predlagati SSK in PSI, naj se za novega župana izvolita ali Ivan Širca, bivši tajnik sekcije KPI, ali Giorgio Depangher, sedanji tajnik sekcije in občinski odbornik.

SINDIKAT SLOVENSKE SOLE - GORICA OBVESTILO ZA ŠOLNIKE

Dne 5. julija je sedma stalna senatna komisija za šolstvo odobrila zakonski osnutek števil. 693, ki dopolnjuje zakon števil. 270 z dne 20. maja 1982. Zakonski osnutek, ki ga je bila že svoj čas odobrila poslanska zbornica oz. njena komisija za šolstvo, je osredotočen na vprašanje nestalno nameščenega osebja. Po členu 3 (ves osnutek obsega 20 členov), bodo postali stalni tisti učitelji in profesorji, ki so usposobljeni poučevali v šolskem letu 1981-82 in jih je imenovalo Šolsko skrbništvo. Predlog naj postanejo stalni tudi usposobljeni profesorji z ravnateljskim imenovanjem, ni bil odobren. To je bilo sicer bolj živo občuteno pri italijanskih šolnikih, ki še vedno čakajo — vsaj dober del — na stalno mesto, četudi so usposobljeni.

Je pa še vedno mogoče, da bo pravkar odobrenemu osnutku sledil novi osnutek, ki bo omogočil stalež tudi profesorjem in učiteljem z ravnateljskim imenovanjem; to tudi v duhu mnenja komisije za ustavna vprašanja, ki zavrača diskriminiranje suplentov z ravnateljskim imenovanjem. Prav tako komisija ni sprejela amandmaja, da bi bili potrjeni na svojem mestu šolniki, ki so poučevali v šolskem letu 1981-82, in sicer z imenovanjem Šolskega skrbništva ali z ravnateljskim imenovanjem po nalogu Šolskega skrbništva («su designazione dei provveditori»), in da bi se tem nudila možnost novega posebnega usposobljenostnega tečaja po zgledu člana 35 zakona števil. 270. V komisiji je torej prevladala tista struja, ki je zagovarjala načelo »stalež po natečaju«, oz. tudi »ope legis«, vendar z omejitvami. Vprašanje nestalne namestitve šolnikov pa s tem zakonskim osnutkom še ni rešeno, kakor tudi ostaja še vedno odprto vprašanje zakonske definicije šolnikov z ravnateljskim imenovanjem.

Druga novost, ki jo prinaša odobreni zakonski osnutek, zadeva dosedanje starostne omejitve pri natečajih. Do zdaj je bila za učitelje in profesorje doba štiridesetih let mejna črka, medtem ko za pomožno osebje ni veljala nobena podobna omejitev. Novi zakon torej odpravlja ta razloček.

Pa še to. Istega dne, ko je bil odobren omenjeni zakonski osnutek, je senatorka Jelka Grbec interpelirala ministra za javno šolstvo glede zahteve po industrijsko-tehničnem zavodu s slovenskim učnim jezikom v Trstu. Sprva naj bi šlo za vzporednico pri Tehnično-industrijskem zavodu »A. Volta«; sčasom pa naj bi se iz vzporednic razvil avtonomen slovenski zavod. Na Goriškem je ministrstvo za javno šolstvo že odobrilo tak tečaj, in sicer na zavodu ITI »G. Galilei«. Ker gre za nov zavod, je rok za vpis še vedno odprt.

Slovenska skupnost o globalni zaščiti in evropskih volitvah

Prejšnji teden je deželno tajništvo Slovenske skupnosti imelo v Jamljah zadnjo sejo pred poletnim premorom, na kateri je obravnavalo sedanje nezadovoljivo stanje glede vprašanja globalne zakonske zaščite slovenske narodnostne skupnosti v Italiji, ki je prek svojih predstavnikov na skupni manifestaciji v Gorici zelo jasno in odločno povedala, kaj zahteva od najvišjih državnih oblasti. V primeru, da bi se v kratkem vprašanje premaknilo na mrtve točke, nas to ne sme najti nepripravljene glede bistvenih zahtev, katerim se Slovenci ne morejo odpovedati. Zato se bodo morali vsi slovenski dejavniki sporazumeti o morebitnih popravkih in dopolnilih k vladnemu osnutku oziroma k oblikovanju skupnega besedila na osnovi doslej v senatu vložnih zakonskih osnutkov.

V nadaljevanju se je je politični tajnik Bratuž podal izčrpno poročilo o poteku in izidih zadnjih evropskih volitev s posebnim ozirom na skupno manjšinsko listo, ki je tokrat uspela izvoliti svojega predstavnika v evropski parlament, kar ji pa za malo ni uspelo leta 1979. Pri tem je treba poudariti zlasti uveljavitev vseh štirih manjšinskih skupin v zmagovitem petem okrožju, tako da so dani pogoji za konkretno uveljavitev že pred volitvami sprejete in po njih potrjenega načela o rotaciji oziroma o delitvi mandata v evropskem parlamentu. O tem in še drugih vprašanjih je bil govor na dveh povolilnih srečanjih predstavnikov vseh štirih manjšinskih strank v minulem mesecu juliju. Zadnjega od teh srečanj 20. julija v Aosti se je udeležil tudi skupni manjšinski evropski poslanec prof. Michele Columbu in na njem je bil govor predvsem o organizacijskih zadevah znotraj mešane parlamentarne komisije, v kateri bo tudi manjšinski predstavnik.

V razpravi je prišla zlasti do izraza ugotovitev, da je koalicija štirih manjšinskih strank (Sardinska akcijska stranka, Union Valdôtaine, Slovenska skupnost in Okcitanško gibanje) prodrla s svojim izvoljenim predstavnikom v evropski parlament, kar se bo nedvomno pozitivno odražalo v prizadevanjih vseh omenjenih manjšin za priznanje njihovih pravic in njihovega speci-

fičnega položaja. Hkrati bo to dalo boju manjšin širše dimenzije in nudilo tako nove prijeme za njihovo priznanje in ureditev njihovega položaja v državah in deželah, kjer te manjšine živijo.

—o—

APOSTOLSKI NUNCIJ V BONNU HRVAT

Za novega apostolskega nuncijsa v Nemški zvezni republiki je bil imenovan hrvaški duhovnik, monsignor Josip Uhač. Doda je bil pronuncij v afriški državi Zaire. Hrvaški vatikanski diplomat je doma iz reške škofije, kjer se je rodil pred 60 leti. V škofa je bil posvečen pred 14 leti. Najprej je bil pronuncij v Pakistanu in nato v Kinšasi, ki je prestolnica afriške države Zaire. Dosedanji vatikanski diplomatski predstavnik v Bonnu, Italijan, monsignor Guido del Mestri je zaprosil za upokožitev. Star je 73 let.

KAKO KORISTNO IN PRIJETNO PREŽIVIMO POČITNICE DOMA

■ nadaljevanje s 3. strani

zdravniki in psihologi, je tako meditativno ravnanje zelo blagodejno. Podobno kot lahko blagodejno vpliva katerakoli druga ustvarjalna dejavnost, ki pač daje človeku zadoščenje, ker se uresniči človekova potreba po ustvarjalnem delu. Prav prijetno in sproščujoče je, če si na počitnicah vzamemo čas in sami naredimo, oziroma si že prej zamislimo, koristen predmet, oblačilo ali preprosto pohištvo. Nekaj, kar bo zaposlilo, ne samo naš um, ampak tudi naše ročne sposobnosti in našo spretnost. Pametno bo, če se lotimo nekaj, za kar vemo, da bomo utegnili dokončati v kratkem počitniškem roku. To bo zato lahko: izvezen prtič, majica, slikanje, umetniško fotografiranje, polica za knjige, pleten koš ali stol. Možnosti je nešteto. Tudi če ne gre za znanstveno ali umetniško ustvarjalno delo, gre vendar za to, kot pravi dr. Trsetnjak, da človek v tem, ko proizvaja in ustvarja, izpopolnjuje tudi sebe.

Počitnice so torej tudi čas, med katerim lahko polno zaživimo konjiček, ki nam tudi med letom polni naše proste ure. Počitniške dneve pa bomo mogoče uporabili tudi za to, da bomo končno prebrali knjigo, ki je vzbudila našo pozornost, a se je doslej, zaradi pomanjkanja časa, nismo še lotili. Tudi med drugo zaostalo delo bomo lahko vzpostavili nekoliko reda. Lepo doživetje bo tudi, če se bomo v teh dneh spomnili kake oddaljene osebe, prijatelja ali sorodnika, ki ga že več let ne vidimo. Pišimo mu ali pa ga obiščimo, če je mogoče doma.

Kak dan bi si prihranili tudi za nekoliko daljši izlet. To je lahko poučna ekskurzija, ali pa bi mogoče bilo zabavno ponoviti izlet, na katerem smo bili kot učenci ali dijaki in pri tem obnoviti spomine, čustva in vtise, ki smo jih ohranili iz šolskih dni.

S temi predlogi pa nimamo namena odtegotvati ljudi od potovanja, turističnih in letoviščarskih centrov. Hoteli smo samo opozoriti tiste bralce, ki so ostali doma, da se lahko tudi tako spočijejo in sprostijo, naberejo novih vtisov in moči, svoje počitnice in spomine nanje pa popestrijo s preprostimi, a novimi in zato nenavadnimi vtisi.

NEKAJ VESTI IZ ŠTEVERJANA

V četrtek, 2. avgusta, je bila v Števerjanu seja občinskega sveta, na kateri je bilo med drugim povedano, da se je stanje v občini, glede pitne vode, končno toliko izboljšalo, da bodo že v teh dneh izdali dovoljenje o njeni uporabi tudi v prehrabne in pitne namene. Voda je sedaj pitna v vsej občini in le nekatere posamezne hiše, kot je povedal župan Klanjšček, še nimajo bakteriološko čiste vode, kar pa bo čakanje podaljšalo le za nekaj dni. Težko stanje, ki je precej prizadelo prebivalstvo občine, so skušali ublažiti z dovajanjem vode iz vojaških cistern. V zvezi z vodovodom pa je bilo na dnevnem redu seje še vpra-

šanje o novem večjem vodnem rezervoarju, ki naj bi imel zmogljivost 250 kubikov. Odbor pa je bil mnenja, da bo v zvezi s to novo gradnjo nujno, da se poskrbi za primerno arhitektonsko ureditev, da ne bi preveč trpeli naravno okolje.

Na seji občinskega sveta so obravnavali še nekatera druga vprašanja. Tako ne bodo zvišali davka za smetarsko službo, povišali pa bodo prispevek prirediteljem festivala narodnozabavne glasbe. Na četrtkovi seji pa so uredili še nekaj običajnih upravnih problemov, kot so spremembe v proračunu, imenovanje novega sluga za osnovno šolo itd.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Slovenska publicistika o slikarju Spazzapanu

Ustanova »Obalne galerije« iz Pirana si že nekaj let prizadeva, da bi slovensko javnost sproti seznanjala z aktualnimi likovnimi tokovi v Italiji, zadnje čase npr. z »novo podobo«. V okviru povezovanja slovenske in italijanske kulture sodi tudi lanskoletna umetnostnozgodovinska razstava Lojzeta Spazzapana v Mestni galeriji v Piranu, ki jo je posredovala Spazzapanova galerija iz Gradišča ob Soči. Ob tej razstavi je 15. oktobra 1983 v Portorožu potekala tudi okrogla miza o slikarju Spazzapanu, na kateri so sodelovali naslednji slovenski in italijanski strokovnjaki: Peter Krečič, Marko Vuk, Sergio Moles, Luciano Morandini, Maria Massau-Din, Avgust Černigoj, Milko Bambič, Jure Mikuž in Milček Komelj, povezovalc okrogle mize pa je bil ravnatelj Obalnih galerij Toni Biloslav.

Vodstvo te ustanove se je nato odločilo, da bo prispevke sodelujočih izdalo v posebni tiskani publikaciji, kar se je pred kratkim tudi uresničilo. Brošuro z značilnim dvojnimi naslovom »Lojze Spaccapan, slikar na meji ... (Luigi Spazzapan, slikar na meji ...)«, ki že sam po sebi kaže na raznorodne korenine, iz katerih je črpal omenjeni slikar, je uredil kustos Obalnih galerij Andrej Medved. Za objavo je uspel pridobiti besedila Mikuža, Krečiča, Morandinija, Montenera, Vuka in Komelja, na uvodno mesto pa je postavil slovenski prevod razprave znanega italijanskega umetnostnega zgodovinarja Giulia Carla Argana »Spazzapan, slikanje kot maščevanje« (Spazzapan: la pittura come rivincita), ki je izšla leta 1975 v Civiltà del Piemonte. V piranski publikaciji je zelo koristna tudi bibliografija o slikarju Spazzapanu, ki pa obsega samo enote v slovenskem jeziku, italijanska bibliografija je namreč dostopna v Marchiorijevem katalogu slikarjeve retrospektive leta 1970 v Gradišču ob Soči. Bibliografiji je dodan še seznam reprodukcij, knjižnih oprem in ilustracij v slovenski literaturi. Publikacija je ilustrirana z reprodukcijami del Lojzeta Spazzapana in njegovih slovenskih sodobnikov, tako Božidarja Jakca, Toneta in Franceta Kralja in Vena Piona. Za Spazzapana je znano, da je do odhoda v Turin leta 1928 zavestno pripadal slovenskemu kulturnemu krogu in je postal član Kluba mladih, ki je širil ekspresionistično usmerjenost. Zasluga te brošure je, da je objavila besedila, ki osvetljujejo Spazzapana kot pomembnega italijanskega oz. evropskega ustvar-

jalca, hkrati pa je pojasnila slikarjev delež avantgardnim težnjam na Slovenskem v času tik po prvi svetovni vojni. V Moderni galeriji v Ljubljani načrtujejo za prihodnje leto veliko umetnostnozgodovinsko razstavo »Ekspresionizem in nova stvarnost na Slovenskem«, ki bo v glavnem obsegala čas med 1918 in 1930 in je že sedaj jasno, da bodo primorski umetniki Cargo, Spazzapan in Pilon v njej zavzeli ustrezno mesto. Pi-

ranska publikacija je torej tudi skromen prispevek k poznavanju tega obdobja.

Na koncu pričujočega poročila še kritična pripomba: škoda, da brošura ni v celoti dvojezična, slovenska in italijanska, saj bi pripomogla k temu, da bi se italijanska strokovna javnost seznanila s tem, kako danes na Slovenskem gledamo na slikarja Spazzapana, hkrati pa bi še bolj uporabno izvršila funkcijo vsestranskega povezovanja sosednih narodov, o katerem tako radi govorimo na vseh ravneh. Kljub tej pomanjkljivosti, na katero je verjetno vplivalo denarno vprašanje, pa je publikacija o slikarju Spazzapanu lep primer medsebojnega oplajanja kulturnih tokov.

M.

Razstava čipk v Idriji do konca avgusta letos

V juliju in avgustu letošnjega leta so v idrijski galeriji priredili izredno zanimivo razstavo idrijske čipke. Nahaja se v središču mesta, v tercijanskem poslopju nekdanje idrijske žitnice.

Na razstavi je del stalne zbirke čipk iz idrijskega Mestnega muzeja, poleg tega pa še izdelki učenk in tudi učiteljic Čipkarske šole v Idriji. Ta šola deluje nepretrgoma že od leta 1876 in predstavlja temelj za napredek idrijskega čipkarstva.

Kot zanimivost je na razstavi prikazano tudi izdelovanje čipk, kar imenujemo kleklanje, čipkarice same pa kleklarice. Vsaka kleklarica ima pred sabo na mizici pleten jerbas, v njem podolgovato valjasto blazinico, ki jo imenujejo bulo. Na to bulo pripnejo na papir narisane vzorce, ki ga na kratko imenujejo papirc. Po črtah na papircu zabada kleklarica buciko za buciko in spleta čipko s številnimi nitmi, ki so namotane na priročne lesene tulce, imenovane klekelne.

Vzorci so izredno raznovrstni, od preprostih do zelo zahtevnih, pri katerih uporabljajo kar več desetih klekelnov. Lepota in bogatost čipke je odvisna od števila sestavin tk. vbodov, ki se med sabo razlikujejo po težavnosti stopnji. Ti vbodi nosijo posebna imena in zahtevajo od učenk tudi po mesece vaje, preden jih obvladajo. Naj naštejemo nekaj imen teh vbodov: platno z luknjicami, slince, široki listi, ozek ris, široki ris, pajki, ribice, kitica, štručke, mrežce, satovje, rešice, rogljički itd. Nekateri od njih so znani le posameznim kleklaricam. Npr. kitajska ribica. Način njene izdelave si pridružujejo zase.

Za idrijsko čipko je bil vse do druge svetovne vojne značilen široki ris, zatem pa ozki ris, ki se vije v različnih oblikah po njeni površini. Danes pa izdelujejo izredno lepe, pa tudi zahtevne čipke, ki pomenijo vrhunec idrijskega čipkarstva.

Nekaj teh najnovejših izdelkov so poslali tudi na evropsko razstavo čipke, ki je sedaj odprta že od letošnjega maja na Buranu v Benetkah. V katalogu te razstave najdemo idrijsko čipko na zglednem mestu ob številnih drugih, italijanskih, francoskih, belgijskih, španskih. Med njimi vzbuja idrijska čipka posebno pozornost.

J. Š.

—0—

AMERIKANCI V LENINGRADU

Sovjetska policija v Leningradu je pretepla še enega Amerikanca. Tokrat gre za nekega ameriškega mornariškega strelca, ki je bil dodeljen straži ameriškega konzulata. Policaji so ga več časa pridrževali in pretepali. Prijeli so ga v bližini konzulata.

Pretekli mesec so sovjetski policaji aretirali in nekaj časa držali v zaporu dva ameriška diplomata. Obtožili so ju, da sta hotela dati zavetišče ženi Nobelovega nagradjenca Saharova ter da sta se sestala z neko disidentinjo. Slednja je še vedno v zaporu.

KARDINAL KÖNIG PRI MARIJI BISTRŠKI

Papež Janez Pavel II. je imenoval dunajskega kardinala Königa za svojega zastopnika na svečanosti na božji poti Marije Bistriške pri Zagrebu. Tamkaj bo 8. in 9. septembra evharistični kongres Hrvatske.

Zjutraj 9. septembra bo papež odpotoval na 13-dnevni obisk v Kanado. Hrvatski katoliški krogi so želeli, da bi bil na kongresu v Mariji Bistriški navzoč tudi papež sam, vendar se Vatikan in Beograd še nista dogovorila o papeževem obisku v Jugoslaviji.

PRIZNANJE DIPLOM

Italijanski senat je 30. julija odobril zakonski osnutek o ratifikaciji in izvajanju sporazuma med Italijo in Jugoslavijo za medsebojno priznanje diplom in akademskih naslovov. Zadevne dokumente so izmenjali 18. februarja lani.

Senatorica Grbčeva je pripomnila, da to pomeni korak naprej pri konkretnem izvajanju osimskih sporazumov.

»Knjiga ne služi miru na Koroškem«

Kot poroča koroški »Naš Tednik«, je znani avstrijski vseučiliški profesor dr. Theodor Veiter napisal za neko znanstveno revijo članek, ki obravnava vsebino knjige v nemškem jeziku z naslovom »O položaju Slovencev na Koroškem«. Knjigo so napisali trije uredniki koroške deželne vlade in je izšla v založbi Koroškega deželne arhiva. Dr. Veiter, ki je znan avstrijski strokovnjak za manjšinsko pravo, poudarja, da že dejstvo, da je knjiga izšla v taki založbi, ne more biti pozitivno ocenjeno, saj so avtorji takorekoč primorani podajati uradna stališča deželne vlade. Ta pa so mnogokrat v kričečem nasprotju z zahtevami obeh osrednjih organizacij koroških Slovencev.

Zlasti ostro zavrača dr. Veiter izvajanje enega izmed avtorjev knjige, češ da je slovenska manjšina na Koroškem številčno že tako šibka, da nima več pravice do zakonske zaščite. Pri tem dr. Veiter opozarja na razsodbo dunajskega ustavnega sodišča, po kateri je treba manjšini priznati ne samo formalno enakopravnost, temveč, po potrebi, celo večje pravice kot večinskemu narodu. Veiter poleg tega graja trditve, da razdelitev volilnih okrajev pri zadnjih deželnozbornih volitvah na Koroškem leta 1979 ni bila neugodna za Slovence in s tem za Koroško enotno listo, medtem ko je ustavno sodišče izreklo prav nasprotno mnenje. Knjiga je po oceni dr. Veiterja napisana enostransko in ne služi miru na Koroškem.

Nekatere zdravilne rastline na Primorskem

J. Č.

I.

Rastline in njih zdravilne in škodljive učinke pozna človek že tisočletja. Poznamo več vrst zdravilnih rastlin, a ni rečeno, da se nahaja zdravilna moč vedno v istem delu rastline. Zaradi različnih vrst in različnih krajev rastlin, iz katerih pridobivamo zdravilo, je prav, da nekoliko bolj podrobno spoznamo neko splošno obliko rastline.

Rastlino si oglejmo od spodaj proti vrhu, pri tem pa je prav, da ločimo spodnji del, ki je pod zemljo, in zgornji del, ki je nad zemljo. Začnimo torej s spodnjim delom, ki mu pravimo korenina. S korenino se rastlina hrani. Delu, ki rase iz korenine, pravimo steblo. Po steblu teče hrana v druge dele rastline. Zelo važno nalogo ima tudi skorja, ki pa ni prisotna pri vseh rastlinah. Ločimo gladko in pa hrapavo skorjo. Tretji del rastline so listi. Ti imajo nalogo, da spreminjajo hrano in omogočajo dihanje. Listi pa so lahko različne oblike, po katerih tudi ločimo nekatere družine dreves in rastlin.

Cvet ima pri rastlinah nalogo, da oplaja druge cvetove s pelodom. Zadnji del rastline je plod. Sestavljata ga seme (ali semena) in oplodje.

Ko rastline nabiramo v zdravilne namene, moramo seveda poznati, kaj je v njih zdravilnega. Nekatere so strupene, če jih uživamo v pretirani količini. V zvezi z rastlinami moramo nekaj vedeti tudi o nabiranju in o sušenju zdravilnih rastlin. Nabiranje le-teh mora potekati le v čistih krajih, kjer jih je mnogo, in tam, kjer niso zaščitene. Od dežja ali rose mokrih rastlin ne nabiramo, ker bi se nam takoj pokvarile oziroma segnile.

Korenine nabiramo spomladi in v jeseni, ko gornji del še ni propadel, tako da rastlino lahko še prepoznamo. Korenino operemo in jo nekoliko ostrgamo z nožem. Debele korenine zrežemo in jih posušimo.

Skorjo nabiramo spomladi, ko drevesa brstijo in jih najlaže olupimo. Nabiramo pa jih pri mladih drevesih in na mladih vejah, ki niso poraščene z lišajem ali z algami.

Liste nabiramo v času, ko začne rastlina cveteti, v nekaterih primerih pa tudi, ko dozore plodovi. Liste po nabiranju posušimo. Popke nabiramo preden se pojavijo zeleni listi: rahlo jih naložimo v košaro in damo čimprej sušiti.

Nežnejše rastline nabiramo kot »zel«, vendar pa moramo njihove korenine pustiti v zemlji, pri takih rastlinah nabiramo le zgornji del.

Sušenje naj poteka na večji površini (miza, polica), v čistem in suhem prostoru. Rastline sušimo v tankih plasteh in ne v kupih, ker bi tako fermentirale. Ko se te posušijo, jih takoj premestimo v senco. Najboljša temperatura pri sušenju je 35 stopinj Celzija. Med tem postopkom je najbolje, da rastline obračamo, kakih trikrat na dan. Rastlinje je suho, če se listi v rokah drobijo, steblo in skorja pa lomita. Tako pravilno posušene rastlinske dele imenujemo zelišča.

Iz njih lahko pripravimo tele vrste zdravil: čaje (prevretek, poparek, preliv), kapljice ali tinkture, obhladke, dišavne kopeli, ipd.

Posebno previdni moramo biti pri odmerjanju zdravil iz rastlin otrokom pod eim letom starosti.

Opis nekaterih vrst

Vsi poznamo lipo, tavžentrožo, žajbelj, korenje, kamilico idr. Zaradi tega se v tej raziskavi omejujemo na manj poznane rastline, a zato nič manj zdravilne. Nekatere izmed njih so celo še neraziskane.

Navadna arnika

Arnika je večletna rastlina. Do 6 decimetrov visoko steblo (redkeje več, največ pa 4 stebelca) poganja iz srede rahlega pri-

zemnega venca jajčasto oblikovanih, dlakavih in do 7 cm dolgih listov.

Čas cvetenja: od junija do avgusta.

Srečamo jo redko, tedaj pa v večjih skupinah po senožetih in pašnikih; v nižinah pa po peščenih, s humusom ali šoto pomešanih tleh.

Kaj zdravi: Arnika zdravi udarine, zmečkanine, ozeblino, krčne žile, revmatične bolečine, tudi rane, celo gnojne. Povzroči namreč vnetje, ki izdatneje prekrvi kožo ali sluznice, preprečuje tako zastoj krvi v obolelem tkivu, donša vanj hrano in bela krvna telesa.

Pomni: glede notranje uporabe ne uživajmo pripravkov arnike, ker so lahko nevarni! Arnika ni užitna!

Črni bezeg - Bezga

Črni bezeg je velik grm ali majhno do šest metrov, včasih menda celo do 10 m, visoko drevo. Deblo je vzdolž pokrito z razpokano skorjo temno pepelnate barve, skorja mlajših vej je svetlejša, sivo rjava, rahlo zlebičasta po dolgem, z belimi ali rumenimi lečicami. Notranjost vej napolnjuje mehek stržen.

Čas cvetenja: od maja do julija.

Rase ob hišah, plotovih in zidovih, ob robovih gozdov in polj ter vrtov, ob potokih.

Kaj zdravi: Pod njegovim vplivom postane možgansko središče za uravnavanje telesne toplote.

Bezgov čaj pijemo torej za znojenje ob prehladu in nasploh, kadar je prav, da si zbijemo vročino. Bezgovo cvetje nekoliko pospešuje tudi izločanje seča.

Uporablja pa se ga samo za notranje zdravljenje.

Borovnica

Borovnica je nekoliko olesenel, le od 25 do 50 cm visok grmiček, ki se s svojimi dva do tri metre dolgimi plazečimi koreniki na široko razrašča in strnjeno pokriva velike površine.

Plod je za grahovo seme velika, skoro črna jagoda z rdečkasto - vijoličastim sokom in mesom ter več semeni; spodaj nosi

nadaljevanje na 8. strani ■

LIPA - drevo življenja

JOŽKO ŠAVLI 15

SKLEPNA BESEDA

Za pričujočo obravnavo mi je bilo poleg slovenskega gradiva dostopno večinoma le še nemško pisano slovstvo. Toda kulturno-zgodovinski spisi v drugih jezikih simbola lipe skorajda ne obravnavajo, dasi posvečajo sicer mističnemu drevesu življenja kot predkrščanskemu in krščanskemu simbolu precejšnjo pozornost. Kar zadeva vire, je treba posebej omeniti doktorsko disertacijo o lipi, meni zaenkrat prav tako nedosegljivo, napisala pa jo je Gertraud Kühnel: *Die Linde im Volksleben — ihre volkskundliche Bedeutung im deutschen Raum in Vergangenheit un Gegenwart*, Dunaj 1966 (tipkopis, 400 strani). Ker pa je pričujoča študija namenjena predvsem slovenski lipi, sodim, da je spregled te disertacije opravičen.

Simbol lipe v slovenskem ljudskem izročilu kaže na visoko kulturno raven slovenskega človeka, na njegovo duhovnost, mistiko, oblikovanje pesniških prisodob, na globoka doživetja, vse do eshatološke vizije dokončne zmage miru in pravice. Torej, nekaj povsem drugega od hlapčevske osebnosti, kakršno so mu jo odmerile tuje ideologije: velenemštvo, liberalizem, irentizem, panslavizem, jugoslavenarstvo, marksizem itd. Namen je bil vsem skupen, vcepiti v miselnost slovenskih ljudi manjvrednostna pojmovanja o lastnem narodu ter jih na ta način napraviti godne za potujčevanje, katerega so prikazovale celo kot rešitev iz dozdevne slovenske majhnosti, zaostalosti in kmečke nerodnosti.

Ideologi so v ta namen s polresnicami ter zamolčevanjem dejstev povsem popači-

li zgodovinsko podobo Slovencev; izmaličili moralne, delovne, kulturne in verske vrednote, ki jih je izoblikovalo slovenstvo v stoletjih svojega obstoja; zasejali v dušo slovenskih ljudi dvom o smislu ohranjanja lastnega jezika ipd., ponavljajoč sistematično trditve o suženjski preteklosti slovenskega naroda, njegovi zaostalosti in majhnosti pred svetom.

Tako gledanje je na prvi pogled zvenelo celo stvarno, predvsem pa revolucionarno, zato ga je nagonsko osvojila večina pisateljev in pesnikov, začutila v sebi gon, da mora streti okove tlačnemun Slovincu in pri tem doživljala umetniške navdihe. Njihovi spisi so potem kot književnost prešli v šolske knjige, od tod pa v mišljenje širokih slojev slovenskih ljudi kot ideološke usedline, tako da se je slovenski narod znašel danes, po kakih sto letih nenehne dresiranja in »odreševanja« na robu moralnega in narodnostnega razkroja. Pravzaprav na pragu samouničenja, ne zaradi svetovne krize — kdaj pa je ni bilo? — temveč zaradi odtujevanja lastni biti in, kot posledica

Gnosticizem in nihilizem znanilca razrvanih časov

II.

Tako antični, kot sodobni gnosticizem pa imata svoj vzgib v obsojanju sveta. Razlika je v obliki boja proti takemu pokvarjenemu svetu. Antični gnostik se je proti tem pojavom razkrajanja v glavnem boril z iskanjem neke notranje, duhovne rasti, v smislu duhovne askeze. Sodobni svet pa reagira z organiziranim uporom ljudstva. Po tej logiki, bi torej revolucionarji bili to, kar so bili t.i. »izvoljenci« prvih stoletij po Kristusu, v razkrajajočem se rimskem cesarstvu. Revolucionarji, ki seveda trdijo, da sta resnica in rešitev na njihovi strani, pa pridejo do točke, ko se pojavi potreba po absolutni disciplini, diktaturi, ki jo opravičujejo s tem, da je ljudstvo pač potrebno prevzgoje. To pa ne more biti najboljša rešitev za svet in človeka.

Gnoza, ki teži po neki popolnosti in enotnosti, naj bi torej rešila tista vprašanja, ki se drugače zdijo nerešljiva. Zanimivo pri tem je, če govorimo o gnostični etiki, da pri njej poznamo dva ekstrema. Vmesne poti ni. Ali imamo izredno strogo askezo, ki stremi za svetništvom, ali pa pravo demonialno amoralnost. V vsakem primeru pa ima gnostik samega sebe za razsvetljenca, ki je nad moralnimi zakoni in ustaljenim redom. Po tej logiki je katerokoli dejanje, ki je storjeno v smislu gnoze nad dobrim in zlim. Gre torej za makiavelizem, ali če hočemo ničejansko misel, ki trdi, da končni cilj opravičuje sredstva, se pravi, da ne gre pri tem za iskanje resnice, ampak učinka. Čeprav se sliši paradokso, naj bi zato sodobni gnostiki, revolucionarji ali tudi teroristi hoteli ustvariti boljši svet, svet pravice in miru, z uporabo nasilja, to pa je absurdno.

Danes, ko sicer lahko že govorimo o krizi marksizma, krizi terorizma, in drugih izmov, ali tudi vere, lahko govorimo o novem gnosticizmu. Gre za čutenje današnjega človeka, ki bi ga lahko označili s pojmom »eksoterizem« in ga gladko vključi-

mo v pojmovni svet gnosticizma. Ta sodobni eksoterizem se širi v obliki nihilističnega mišljenja in gledanja na svet. Novi gnostiki zato niso tisti »falirani« marksisti ali nekdanja generacija iz leta 1968 itd. Za nove gnostike lahko torej prej označimo tiste, ki se umikajo v svoj zaprti svet, v svoj »jaz«. Smatrajo ga za popolnega in samozadostnega. Pri tem pa imajo občutek, da so rešili vse svoje težave in vprašanja. Prepričani so, da so se s tem umikom nekje sami sebe zveličali. V resnici pa gre za pogubljenje.

Tak človek osmišlja svoje življenje z zanikanjem vsega, zgodovine, revolucije, upora, vsakršne oblike človeške katarze, pa naj gre za duhovno rast, ljubezen, vero, narodnost ali druge vrednote, ki lahko pač kaj pomenijo.

Kazalo bi torej, kot da se držijo načela, da nima smisla se boriti proti zlu, proti slabemu, ki je pač od vedno na svetu. Prepričani pa so, da se vsak lahko uresniči, če si pridobi odsev božjega, ki je v njem. V nekem smislu zagovarjajo tezo, da lahko le posameznik najde rešitev, ki bo rešljiva in zanj zveličavna, tako da ga bo spremenila in naredila novega človeka.

Če za trenutek pogledamo na številne družbene pojave današnjega časa, vidimo, da je to stanje že močno prisotno tudi med nami. Privatiziranje je pojav, ki je vseplošen, osamljenost ljudi se stopnjuje in tudi na ravni družine, lahko opazimo, da so si nekatere ustvarile tako življenje, da so v resnici zaprte v svoj ozek krog, ki ne more nuditi novih konstruktivnih pogledov na svet, ki jih obdaja.

Znanost, tehnika, to so temelji na katerih naj bi se dalo graditi in osmišljati svet. Samostojnost in neodvisnost to so cilji in sredstva za boljše življenje, koliko pa ti novi pojavi rešijo večna vprašanja človeka, to je drug problem, ki mu ne bomo iskali odgovora, ker je pač očitno.

(Konec)

NEKATERE ZDRAVILNE RASTLINE NA PRIMORSKEM

■ nadaljevanje s 7. strani

se odtisek čaše in sredi nje peceljčke, na vrhu pa pestičevega vratu.

Uspeva v igličastih in listnatih gozdovih, na humusnih rahlih in kislih tleh.

Kaj zdravi: Suhe borovnice ustavljajo drisko zaradi čreslovin, ki jih vsebujejo. Antocijani, ki jim dajejo vijoličasto barvo, prav tako niso brez učinka: tudi zaradi njih pomaga vztrajno uživani čaj iz suhih borovnic ob trdovratnih vnetjih črevesne sluznice (enteritis). Tako se bomo pa zdravili le, ko nam je zdravnik zagotovil, da ne gre za kaj drugega.

Sicer je res, da vsebujejo borovnični listi glukokinin, ki znižuje količino sladkorja v krvi in bi torej nekoliko pomagali ob lažjih oblikah sladkorne bolezni. Močno pa je strupen za jetra in tako si nikar ne pripravljajmo čaja iz borovničnih listov!

Navadna breza

Breza je sloko, kvečjemu do 20 m visoko drevo, njeno deblo pa meri v premeru kvečjemu dobrega pol metra. Razpoznamo jo prav hitro že od daleč po beli skorji, ki se tu in tam lušči v skoraj papirnato tankih kosih.

Puhasto brezo (*B. Pubescens*) je Linné uvrstil z navadno brezo v isto vrsto »bele breze«, njeni listi so močnejše ovalni, močno poraščeni z lasci, tudi vejice nosijo lasce, bradavičastih žlezic pa nimajo.

Čas cvetenja: v aprilu in maju.

Navadna breza raste po skalnatih pobočjih in v svetlih gozdovih na lahkih, posebno na suhih, neapnjenih tleh, puhasta breza pa po vlažnih gozdovih in močvirjih. Kaj zdravi: Brezovi listi pospešujejo izločanje seča. Morajo pa biti sveži in uporabiti jih moramo dovolj. Uravnavali naj bi tudi celično presnovo ter pomagali ob obrabljenih sklepih.

(Dalje)

ŠIRITE NOVI LIST!

tega, boleznemu iskanju vključitve v neko mednarodno dogajanje, kar je spet posledica zmedene internacionalistične ideologije, kot jo javna občila že leta in leta vte-pajo v slovensko zavest.

Simbol lipe pa kaže, da obstaja tudi drugačna podoba slovenskega naroda, ki jo je treba šele odkriti, predstaviti široki slovenski javnosti, tako da slovenski ljudje ne bodo občutili slovenstva kot ideološkega bremena, marveč kot resnično vrednoto.

Konec

Za pričujočo študijo so mi bili v pomoč z nasveti in gradivom naslednji izvedenci in ustanove, ki se jim za prijaznost iskreno zahvaljujem:

- prof. dr. Niko Kuret, Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Ljubljana
- doc. dr. Tereza Karwicka, Instytut Archeologii i Etnografii, Uniwersytet Nikolaja Kopernika, Toruń
- prof. Gertraud Meinel, Abt. Volkskunde des Deutschen Seminars, Albert-Ludwigs Universität, Freiburg/Br.
- prof. dr. Georg R. Schroubek, Institut für deutsche und vergleichende Volkskunde, Universität München

- g. Albrecht Lange, Akademia wędmośców NDR, Institut za serbski ludospyt przy Centralnym instytucie za stawizny, Bautzen/Budyšin
- g. W. Kälin, Schweizerisches Landesmuseum, Zürich
- dr. Branko Marušič, Goriški muzej, Nova Gorica
- dr. Béla Gunda, Egyetemi Néprajzi Intézet (Kosuth-Universität), Debrecen

Pisemske odgovore s krajšimi napotki pa so mi poslali, za kar se jim prav tako zahvaljujem:

- Katedra Etnografii Slowian, Uniwersytet Jagielloński (Krakow); Katedra etnografie a folkloristiki, Filozofická fakulta Univerzity Komenského (Bratislava); Schweizerisches Institut für Volkskunde (Basel); Romanisches Seminar, Universität Basel (prof. dr. Ottavio Lurati); Bayerisches Nationalmuseum (München); Accademia d'Ungheria (Rim); Etnografski muzej (Split); Museum für Völkerkunde und Schweizerisches Museum für Volkskunde (Basel); Etnografski muzej (Belgrad); g. Božo Prevošek (Švedska); Československá Akademie věd, Ústav pro etnografii a folkloristiku (Praga).

Slikovno gradivo, viri:

- Rej pod lipo v Štebnu na Zili (Die österreichische Monarchie in Wort und Bild, Bd. Kärnten und Krain, Dunaj 1891, 115)
- Kamnita laštra iz Bjač («Quaderni» študijskega centra Nadiža, Št. Peter Slovenov)

- Vkllesana lipa na vhodu kapele nekdanjega gradu Zeno (F.-K. zu Hohenlohe-Waldenburg, itm., Taf. IV., 47)
- Vzorec z oblačila Henrika II. Svetega (F.-K. zu Hohenlohe-Waldenburg, itm., Taf. IV., 50)
- Pečat Hertnida III. Wildon (A.v. Siegenfeld, Das Landeswappen der Steiermark, Gradec 1900, Taf. 13, 43)
- Pečat mesta Krems 1318 (A.v. Siegenfeld., itm., Taf. 14, 50)
- Ples pod lipo iz knjige »Kreutterbuch« H. Bocka 1572 (G. Gollwitzer, Bäume, Herrsching 1980, 102)
- Vodomet v Vatikanu (R. Bauerreiss, Arbor vitae, München 1938)
- Kralj Matjaž, panjska končnica z Gorenjske (zbirka Etnograf. muzeja, Ljubljana)
- Kralj Matjaž pod Peco (Nikolaj Pirnat), študijska knjižnica, Ravne na Koroškem

Raziskavo o lipi posvečam visokoškolskemu domu »Korotan« na Dunaju, ki mi je v času pripravljanja na doktorat iz socialno-gospodarskih ved nudil prijetno bivanje in mir, potreben za naporen študij. Z željo, da bi dom tudi v prihodnje v enaki in še večji meri opravljal ne samo vzgojno vlogo, marveč kot svetilnik slovenske kulture in narodne misli tudi plemenito poslanstvo spoznavanja in razumevanja med narodi v srednje-evropskem prostoru. - J.Š.